

TEISĖJŲ TARYBA

L. Sapiegos g. 15, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 251 4188, faks. (8 5) 268 5187

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

2020-11-03 Nr. 36P-169-17.1.10

Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko
patarėjui teisės ir teisėtvarkos klausimais
Donatui Matuizai

Kopija
Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS NACIONALINĖS KOVOS SU KORUPCIJA 2015–2025
METŲ PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO 2020–2025 METŲ TARPINSTITUCINIO
VEIKLOS PLANO**

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. lapkričio 4 d. posėdyje bus svarstomas klausimas dėl Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 metų programos įgyvendinimo 2020–2022 metų tarpinstitucinio veiklos plano (toliau – planas) patvirtinimo.

Teisėjų taryba 2019 m. gruodžio 20 d. raštu Nr. 36P-181-(7.1.10) Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai pateikė pastabas, į kurias atsižvelgta iš dalies, tačiau plane išlieka veiklos (rezultatai) ir jų įgyvendinimo terminai, kurių Teisėjų taryba, Nacionalinė teismų administracija ir (ar) susiję subjektai objektyviai neturės galimybės įgyvendinti pagal siūlomą planą.

Dėl plano 2.3.1 priemonės. Vienas iš šia priemone siektinų rezultatų yra „įsteigti centrinį už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą visoje teismų sistemoje atsakingą padalinį (subjektą) (iki 2020-12-31)“. Pirma, nurodytas įgyvendinimo terminas, įvertinus galimą plano patvirtinimo datą, taip pat aplinkybę, kad 2020 m. lapkričio 6 d. bus renkama naujos sudėties Teisėjų taryba, yra akivaizdžiai nepakankamas. Antra, minėtam rezultatui įgyvendinti (taip pat ir atsakingiems asmenims už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atskiruose teismuose paskirti) būtinos papildomos lėšos, kurių iki 2020 m. gruodžio 31 d., taip pat ir ateinančiais biudžetiniais metais nėra numatyta.

Dėl plano 2.3.2 priemonės. Likus vos 2 mėnesiams iki nurodyto priemonės įvykdymo termino (iki 2020 m. gruodžio 31 d.) parengti teisėjams ir teisėjų padėjėjams metodines rekomendacijas dėl interesų konfliktų valdymo nėra objektyvios galimybės.

Dėl plano 2.3.3 priemonės „Sukurti periodinį teisėjų patikimumo ir lojalumo tikrinimo mechanizmą“. Įvertinus Vyriausybei derinimo pažymoje pateiktus argumentus („Per teisėjo karjerą praktiškai netikrinama, ar nėra neviešo pobūdžio aplinkybių, leidžiančių įtarti, kad teisėjas galimai neatitinka patikimumo ir lojalumo kriterijų. Pagal galiojantį įstatymą yra tikrinami tik pretendentai į teisėjus. Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo nustatyta tvarka teisėjai, skirtingai nei kiti

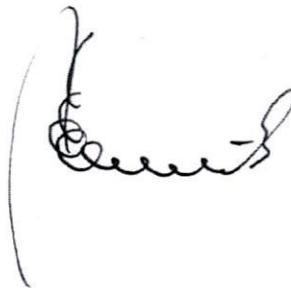
atitinkamo lygmens valstybės tarnautojai ar pareigūnai, periodiškai tikrinami nėra, nes leidimą dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija turi pagal pareigas.“) ir plane suformuluotą siektiną rezultatą – parengti teisės aktų projektus, nesuprantama, kodėl atsakingais vykdytojais yra nurodyta Teisėjų taryba ir Nacionalinė teismų administracija, t. y. subjektai, kurie nėra įstatymų leidybos iniciatyvos teisę turintys subjektai. Neabejotinai Teisėjų taryba yra pasirengusi bendradarbiauti darbine tvarka, taip pat dalyvauti teisėkūros procedūrose teikiant išvadas, jeigu būtų parengti tokie teisės aktų projektai.

Vis tik Teisėjų taryba dar kartą akcentuoja būtinybę įvertinti šios priemonės tikslingumą, pažymėdama, kad siūloma priemonė „periodinio teisėjo patikimumo ir lojalumo tikrinimo mechanizmo sukūrimas“ sudaro prielaidas teisėjo nepriklausomumo pažeidimams. Patikimumas ir lojalumas yra vertinamojo pobūdžio sąvokos. Be to, ir pagal analogiją taikant Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymą asmens patikimumo kontekste (9 straipsnis) yra tikrinami asmenys tik priimant į pareigas, arba esant motyvuotai išvadai. Papildomai atkreiptinas dėmesys, kad būtina įvertinti ir šiuo metu veikiančių specialiųjų tarnybų funkcijų turinį.

Dėl plano 2.3.4 priemonės. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Teisėjų etikos kodeksas tvirtinamas, keičiamas tik Visuotiniame teisėjų susirinkime. Eilinis Visuotinis teisėjų susirinkimas vyksta 2020 m. lapkričio 3-6 d. Kitas eilinis visuotinis teisėjų susirinkimas turėtų vykti 2024 m. Todėl numatytas priemonės įgyvendinimo terminas iki 2021 m. gruodžio 31 d. iš esmės yra nerealus, įvertinus Visuotinio teisėjų susirinkimo veiklos specifiką.

Kita vertus, Teisėjų etikos kodekso tikslas – apibrėžti veiklos ir elgesio principus, kurių turi laikytis teisėjai, vykdydamas teisės aktuose nustatytas funkcijas ir laisvu nuo tiesioginių funkcijų vykdymo metu; įtvirtinti, kad teisingumas ir kitos bendrai priimtoms žmogiškosios vertybės teismų veikloje turi prioritetą; didinti visuomenės pasitikėjimą teismais ir teisėjais, kelti jų autoritetą. Teisėjų etikos kodekse, pagal jo paskirtį, nėra objektyvios galimybės nustatyti išsamų draudimų/leidimų katalogą, tame tarpe ir išsamias bendravimo instrukcijas tarp proceso dalyvių. Bendravimas su proceso dalyviais yra talpi sąvoka ir ji yra realizuojama per pagrindinius teisėjų elgesio principus, tokius kaip teisingumas ir nešališkumas, nepriklausomumas, skaidrumas ir viešumas. Siekdama konstruktyvaus bendradarbiavimo Teisėjų taryba siūlo alternatyvią Teisėjų etikos kodekso keitimui priemonę – parengti rekomendacijas teisėjams iškelti klausimu.

Pirmininkas

Algimantas Valantinas